

Základní škola a Mateřská škola Počepice, okres Příbram

262 53 Počepice 41, IČ 75033585, tel. 730516422

e-mail: zsmpocepice@seznam.cz, web: zsmpocepice.cz

Minimální preventivní program

2023/2024

Vypracovala: Mgr. Eva Buriánová

Dne: 19. 9. 2023

Obsah MPP:

Úvod

Charakteristika školy

Analýza současného stavu ve škole

Koordinace preventivních aktivit na škole

Cíle minimálního preventivního programu

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů

Strategie a metody primární prevence

Cíl prevence

Informace o činnosti ŠMP (školního metodika prevence)

Spolupráce školy s jinými organizacemi

Spolupráce s rodiči

Vzdělávání pedagogů

Aktivity podporující primární prevenci

Harmonogram preventivních akcí školy

Seznam organizací zabývajících se problematikou primární prevence

Seznam platné školské legislativy

Program proti šikanování na ZŠ Počepice

Krizový plán ZŠ Počepice

Úvod

Minimální preventivní program (MPP) je konkrétní dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

MPP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce se žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Doporučuje rovněž různé aktivity a činnosti, které mají především ve věku 6–11 let preventivní charakter a mohou kladně ovlivnit chování žáků v dalších letech. Účinnost programu je vyhodnocována vždy na konci školního roku. Prevence sociálně patologických

jevů u žáků na základní škole zahrnuje užívání návykových látek, záškoláctví, šikanu, kyberšikanu, rasismus a xenofobii, vandalismus, kriminalitu, nebezpečí sociálních sítí, neznalost kulturních návyků a vyjadřování a další projevy rizikového chování. Proto musí být preventivní výchovně vzdělávací působení neoddělitelnou součástí života školy. Zahrnuje výchovu dětí ke zdravému životnímu stylu a kvalitním mezilidským vztahům. Cílem je formovat takovou osobnost žáka, která je schopná se v dané problematice orientovat, která si bude vážit svého zdraví, bude umět správně nakládat se svým volným časem a bude zvládat základní sociální dovednosti.

V letošním školním roce zůstává základním principem preventivní strategie na naší škole osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a rozvoj dovedností, které vedou u dětí k odmítání všech druhů sebedestrukčního chování a projevů agresivity. Každý další školní rok přináší nové podněty, nápady a zkušenosti, na jejichž základě hledáme pokud možno efektivní cesty vedoucí ke zkvalitnění atmosféry ve škole. Za velmi důležitou oblast považujeme prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek i návody na smysluplné využívání volného času.

Charakteristika školy

Základní škola Počepice, okres Příbram, je málotřídní venkovská škola se zaměřením na environmentální výchovu a rodinné vztahy, má většinou všechny ročníky prvního stupně. Třídy se tvoří spojením různých ročníků, a to vzhledem k aktuálnímu počtu žáků. Škola není plně organizovaná. Na škole pracuje 1 oddělení školní družiny. Kapacita školy je 60 žáků, kapacita školní družiny je 20 žáků.

Škola není typem spádové školy. Žáci, kteří ji navštěvují, jsou většinou místní. Škola umožňuje vzdělávání také žákům s individuálními a specifickými vzdělávacími potřebami i žákům nadaným. Škola je umístěna v centru obce. Dopravní spojení do obce je možné pouze autobusem.

Škola je dvoupodlažní, v každém podlaží je (hodně staré, neodpovídající hygienickým standardům) sociální zázemí (záchody, sprchy). Ve školní budově je k dispozici tělocvična, školní kuchyně s jídelnou, knihovna, cvičná kuchyňka, dílna, družina a tři učebny. V menší třídě jsou 4 počítače a jeden notebook s výukovými programy a přístupem na internet a audiovizuální technika (interaktivní obrazovka). Ve větší třídě jsou 4 počítače s výukovými

programy, které žáci využívali během výuky i mimo ni, ale jsou již zastaralé a škola nemá prostředky na nové. Zastaralé jsou i notebooky z programu WOSA. Funkční je učitelský notebook, který je připojený k interaktivní tabuli. Mezi novější pomůcky patří několik tabletů. Učitelé mají k dispozici 2 notebooky. Při výuce se používá i přenosný radiomagnetofon s CD přehrávačem. Celá budova byla v létě 2014 rekonstruována z evropských dotací, které zajistila obec - zřizovatel školy. Provedla se celková rekonstrukce topení, vyměnila se okna a budova se zateplila.

Škola má volný přístup na hřiště v obci, které spravuje TJ SOKOL Počepice.

Pořádané akce a projekty jsou zaznamenávány a zveřejňovány. Družina v rámci projektu WOSA byla vybavena čtyřmi fotoaparáty. Pedagogický sbor tvoří ředitelka (kvalifikace pro 1. stupeň ZŠ), tři kvalifikované učitelky pro 1.stupeň a vychovatelka školní družiny (středoškolské vzdělání, CŽV - Vychovatelství).

Pedagogové ZŠ a ŠD se dále vzdělávají na různých seminářích pořádaných VISK, NIDV aj.

Škola je zapojena do Operačního programu z EU. Počet žáků je 14. Součástí školy je i mateřská škola, se kterou základní škola úzce spolupracuje ve všech oblastech včetně prevence rizikového chování.

V tomto školním roce pracujeme v 1. - 5. ročníku podle ŠVP Naše školička.

Analýza současného stavu ve škole

Primární prevence školy vychází z RVP ZV (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání) a ŠVP (Školní vzdělávací program Naše školička). Jednotlivé části MPP ZŠ Počepice jsou začleněny do samostatných témat v různých předmětech. Vyučování probíhá v 1.patře budovy v jedné nebo dvou ze 3 tříd. Šatny jsou společné v přízemí budovy, kde je jídelna a školní družina. Toalety se nachází na každém podlaží.

V 1. patře na chodbě je k dispozici schránka důvěry, do které žáci mohou dát lístek s tím, co je trápí.

Výskyt rizikového chování je sledován průběžně. Riziková místa jsou ve škole především šatny a WC. Včasné zachycení problému je pro nás prioritní.

Chceme předcházet užívání návykových látek, šikaně, záškoláctví, agresi, kriminalitě a delikvenci, vandalismu, rasismu a xenofobii, netolismu (virtuální drogy), gamblingu (patologické hráčství), extrémismu, kyberšikaně, rizikovému sexuálnímu chování, poruchám

příjmu potravy, negativnímu působení sekt. Některá témata nemají vzhledem k věku velký prostor.

Koordinace preventivních aktivit na škole

Garantem programu je ředitelka základní školy - Mgr. Miroslava Svobodová. V rámci své činnosti připravuje Minimální preventivní program a hodnotí jeho realizaci na škole. Zároveň odpovídá z důvodu velmi malého kolektivu za koordinaci preventivních aktivit ve škole.

Sleduje aktuální situaci ve škole a inovuje strategie přístupu k prevenci.

Poskytuje odborné vedení a metodickou pomoc pedagogickým pracovníkům školy při realizaci preventivního programu školy a při provádění jednotlivých preventivních aktivit.

Koordinuje poskytování vzdělávacích akcí pro pedagogy.

Spolupracuje s institucemi, které zajišťují odbornou pomoc v problematice prevence a zneužívání návykových látek. S MPP jsou seznámeni ostatní pedagogové, rodiče (na třídních schůzkách) a žáci školy. MPP je veřejně přístupný na nástěnce školy.

Cíle minimálního preventivního programu

Krátkodobé

Snížení počtu patologických jevů, zejména se zaměřit na záškoláctví, vulgární a agresivní chování a šikanu.

Optimalizovat hodnotovou orientaci žáka.

Ocenit i dílčí zlepšení v uvažování žáků o rizicích, o negativním chování.

Posílit důvěru mezi učitelem a žákem.

Důsledně prověřit jakékoli signály o šikaně v jakékoli její podobě (včetně tzv. kyberšikany).

Posílit důvěru rodičů a veřejnosti ke škole a posílit vztah učitel - rodič (veřejnost).

Usilovat o dobré vztahy žáků mezi sebou i mezi učiteli.

Podporovat žáky v mimoškolních aktivitách.

Doporučovat společné volnočasové aktivity.

Aktivně zapojit žáky do akcí pořádaných školou.

Dlouhodobé

Rozvoj kompetencí žáků

- sociální dovednosti (navazování zdravých vztahů s ostatními, umění týmové práce, konstruktivní řešení konfliktu, otevřená komunikace)

- pozitivní vnímání sebe sama
- rozvoj osobnostních kvalit, které podporují zdravý rozvoj osobnosti (sebevědomí, altruismus, empatie, asertivita, vůle)
- učení se respektování lidských práv, individuálních potřeb a odlišností jednotlivců
- zapojení žáků do spoluvytváření pravidel vzájemného soužití ve škole
- vedení žáka k přijetí osobní zodpovědnosti k daným právům a povinnostem
- vytváření atmosféry vzájemnosti, důvěry, respektu a bezpečí ve škole

Přístup k informacím a práce s informacemi

- používat různé informační zdroje, kriticky zhodnotit, porovnat informace
- poznávání základních lidských potřeb (fyzických, psychických, emočních, vlastního názoru, životního postoje)

Spolupráce

- všech pedagogů, všech žáků, budování důvěry ve vztahu žák - žák a učitel - žák, ale také učitel - učitel (bez „zdravého“ pedagogického týmu je týmová spolupráce o poznání horší a méně efektivní)
- otevřená komunikace mezi školou a rodiči
- otevřenost a důvěra ve vztahu učitel - rodič a škola - rodič
- propojení školy s dalšími institucemi (odborná pracoviště, organizace působící v oblasti primární prevence)

Vytvoření a udržení pozitivního sociálního klimatu školy. Působit na rozvoj osobnosti a vhodného sociálního chování žáků. Vést ke zdravému životnímu stylu žáků, týmové spolupráci i sebehodnocení. Pomáhat k pocitu sounáležitosti a ochotě pomáhat ostatním.

U pedagogů podporovat spolupráci a kolegiální. Prohlubovat vzdělávání v oblasti prevence SNJ (sociálně negativního jednání).

Ve vztahu k žákům ve vyučovacích hodinách využívat práci ve skupinách. Jednat striktně dle *Školního řádu* a při vyskytnutí SNJ přistoupit k vyhodnocení a řešení situace.

Zákonným zástupcům poskytovat informace o dění ve škole i ohledně SNJ především kyberšikany, závislosti na návykových látkách a internetu. Podněcovat aktivní spolupráci se školou.

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí vůči sociálně patologickým jevům. Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně - vzdělávací působení stalo neoddelitelnou součástí výuky a života školy. Ve spolupráci s rodiči usilujeme o formování takové osobnosti dítěte, která bude schopna se orientovat v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat

rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti - to vše s ohledem na svůj věk.

Rizikovými místy ve škole pro výskyt nebezpečných či rizikových situací ve všech smyslech se jeví:

- šatny v přízemí
- WC
- chodby

Rizikové chování žáků je monitorováno pedagogy a konzultováno s ostatními kolegy, popřípadě s rodiči a ve zvlášť závažných případech s odborníky.

Monitoring

Slabé stránky

- velká vytiženost pedagogických pracovníků
- kumulace funkcí
- zastaralé prostory
- nestejně věkové složení

Silné stránky

- vzdělávání pedagogických pracovníků
- malý počet žáků

Příležitosti

- projektové finance

Hrozby

- malá spolupráce s rodiči
- nedostatek financí na rozvoj školního zázemí ze strany zřizovatele

Vymezení rizikového chování

Naše škola se zaměřuje na preventivní aktivity především v těchto následujících oblastech:

- šikana, agresivní chování
- užívání návykových látek
- pomoc jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (sociálně vyloučení...)

- záškoláctví
- vandalismus a kriminalita
- netolismus
- xenofobie, rasismus a intolerance
- poruchy příjmu potravy
- rizikové sporty a chování

Okrajově, především ve vyšších ročnících se žáci seznamují i s těmito oblastmi:

- sebepoškozování
- rizikové sexuální chování

Mimo výše uvedené je naše primární prevence dále zaměřena také na dobu, kdy je žák mimo školu. Prevence se dále zaměřuje na případy:

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování výchovy mládeže

Strategie a metody primární prevence

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na kteréhokoli učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog a nabízí pozitivní alternativu chování a životních cílů. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, atd. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a hlavně jednotné podpoře žáka.

Skupinová práce

Učitelé využívají metody aktivizujícího vyučování. Žáci ve vyučování spolupracují ve dvojicích, ve skupinách. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za

řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a s aktuálními tématy. Celoškolní projekty navíc podporují spolupráci žáků napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a dokážou spolupracovat starší s mladšími. Je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostatecích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu. Učitel vede žáka ke zdravému životnímu stylu a k vytvoření kvalitního hodnotového žebříčku.

Komunikace s rodiči, zákonnými zástupci:

Rodičům jsou nabízeny každý měsíc individuální konzultace. Rodiče navštěvují školu při konzultacích, ale i mimo ně, a poznávají tak prostředí školy.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Jen tak je možné včasné odhalení specifických poruch učení a chování a jejich následné řešení. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a s ostatními pedagogy. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP aj.). Učitel sleduje efektivitu případného opatření.

Šikana

Škola důsledně dbá na prevenci šikany v jakékoli formě.

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci

Výuka v jednotlivých předmětech a školní projekty.
Prevence je v každém ročníku v rámci výuky.

1. - 3. třída

Prvouka -Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás, Člověk a jeho zdraví

Český jazyk - sloh- verbální a nonverbální komunikace

Tělesná výchova - Zásady bezpečnosti a hygieny
Informatika - Ochrana dat před poškozením, zneužitím

4 . - 5 . třída Přírodověda -Člověk a příroda
Vlastivěda -Místo, kde žijeme
Český jazyk - čtení, sloh- komunikační pravidla
Informatika - Ochrana dat

Žáci se průběžně během výuky v jednotlivých ročnících seznamují s riziky kouření, pití alkoholu, projevy šikany, obtěžování, bezpečný pohyb na internetu, atd... Informace přiměřené věku získávají především v hodinách prvouky, přírodovědy, vlastivědy i tělesné výchovy, např. formou výkladu nebo z internetu, z článků, z encyklopedií, projektů... Zároveň se žáci učí během výuky i mimo ni (přestávky, mimoškolní projekty, výlety, exkurze...) spolupracovat a komunikovat s ostatními spolužáky, říci slušnou formou svůj názor a respektovat názory ostatních, popřípadě odmítnout nebezpečné a nepříjemné návrhy. Pracují samostatně, ve dvojicích nebo skupinách. Seznamují se se situacemi, kdy je nutné odmítnout cizího nebo i známého člověka a jeho nabídky. Jsou upozorňováni na nebezpečí pramenící z využívání internetu. Žáci získávají přehled o různých zdravých aktivitách formou kroužků, které na škole fungují, nebo projektů pořádaných školou.

Aktivity pořádané pro žáky, které podporují dobré vztahy, umožňují seberealizaci a učení se v reálných situacích:

„ *Zdravé zuby* „ – žáci se seznamují se zásadami správné životosprávy a zdravé výživy
„ *Noc s Andersenem* „ – žáci přespávají ve škole, plní různé úkoly související s knížkami a četbou
„ *Cyklista* „ – žáci poznávají dopravní předpisy, značky a situace, závodí v jízdě zručnosti
„*Klub deskových her*“ – žáci si rozvíjejí logické myšlení při deskových hrách a řešení logických úloh
„*Kroužky*“ – žáci se realizují v různých kroužkách, které podporují jejich sebepoznání, rozvíjejí jejich silné stránky
„*Sběr druhotných surovin*“
„*Dopravní hřiště*“
„*Čtenářský klub*“
Projekty v rámci evropských dotačních programů (např. Ornitologický projekt)

Akce pro žáky i širší rodičovskou veřejnost, které podporují spolupráci rodiny a školy

„Setkání pod lípami“ – děti a rodinní příslušníci s nějakou „dobruškou“ z domova přijdou na čaj/kávu a společně si všichni povídáme

„Rodinné klání „ – děti a rodiče soutěží v různých disciplínách

„Den matek „ – žáci připraví s učiteli kulturní program

„Setkání seniorů“ – žáci prezentují kulturní program

Vnější zdroje školy

Webové stránky

<http://www.adiktologie.cz>

<http://bezpecnyinternet.cz>

<http://e-bezpeci.cz>

<http://www.msmt.cz>

<http://www.poradesnkecentrum.cz>

<http://www.prevence-info.cz>

<http://www.sekty.cz>

<http://www.sexting.cz>

<http://www.spolecnekbezpeci.cz>

<http://www.zachrany-kruh.cz>

<http://policie.cz>

Spolupráce školy a dalších subjektů

Obec Počepice, Policie ČR, PPP Příbram, SPC Příbram, OSPOD Sedlčany, knihovna Sedlčany, knihovna Počepice, SDH Počepice, Sokol Počepice, MAS Sedlčany, SPC Dobřichovice, Fauna Hrachov, Dopravní hřiště Příbram

Seznam platné školské legislativy

Školní řád Základní a Mateřské školy Počepice

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, v platném znění

Zákon č. 379/2015 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami
Vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění
Vyhláška 73/2005 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění
Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 - 2018
Metodické pokyny
Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016)
Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Program proti šikanování na ZŠ Počepice

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/žáků vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoúčelností agrese.

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí (agrese), která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole. V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se setkáváme ve školním prostředí, je šikana zvlášť zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu. Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných stádiích více či méně vyskytuje téměř v každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost. Důraz je třeba klást na budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi žáky ve třídě a samozřejmě i mezi všemi členy společenství školy. Je důležité, aby pedagogové uměli rozpoznat

a řešit počáteční stadia šikanování. V případě rozvinutí pokročilé šikany je nutná spolupráce školy s odborníky ze specializovaných zařízení.

Podoby šikany

Přímá šikana může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zstrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).

Nepřímá šikana má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení.

Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace. ☹️ Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana, tj. kyberšikana, která může mít podobu např.

zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spolužáci.cz nebo facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhrůžných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhrůžné SMS nebo e-maily apod. Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu může být svědkem (ale i útočníkem) stejného chování i několik desítek tisíc lidí. Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (např. nadávky, ponižování), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat apod.) a naopak.

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. U žáků se za šikanování nepovažuje škádlení nebo agrese, která nemá znaky šikanování. Jedním z

rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opřevovat, bránit se, pokud se cítí bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu.

Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí.

Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel x žák) a žák se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele. Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog.

Pro prevenci šikany zaměřené na učitele platí doporučení pro vytváření a udržování bezpečné školy. Prevence stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.

Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Je zapotřebí, aby škola podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.

Pokud mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, oznámí to vedení školy, metodikovi prevence nebo školnímu psychologovi. Vyžaduje-li to situace, pedagog si zajistí pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě.

Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.

Cíl programu (bezpečnostní plán)

Vytváření a udržování bezpečného prostředí, ochrana žáků a jejich zdraví a předcházení vzniku šikany.

1. Škola mapuje situaci (učitelé pozorují žáky).

2. Třídní učitelé realizují primární prevenci šikany v hodinách.
3. Primární prevence šikany probíhá ve výuce (viz Zařazení témat rizikového chování dle ŠVP).
4. Pedagogové navzájem komunikují o signálech, výskytu porušení pravidel nebo jiných rizikových faktorech.
5. Občasné schůzky pracovníků poradenského pracoviště.
6. Ochranný režim (učitelé zajišťují dohled nad žáky ve škole, žáci dodržují školní řád).
7. Spolupráce s rodiči (rodiče jsou seznámeni s prevencí a řešením šikany ve škole na třídních schůzkách).
8. Škola poskytuje poradenské služby (rodiče se mohou obrátit na třídního učitele, školního metodika prevence - ředitelku školy).
9. Škola spolupracuje se specializovanými zařízeními.
10. Vzdělávání pedagogů.

Podávání podnětů, stížností a oznámení

Většina podezření nebo již prokazatelných projevů šikany je uspokojivě řešena pedagogickými pracovníky včetně školního metodika prevence či výchovného poradce, v některých případech je prospěšné se obrátit i na ředitele školy. Pokud je postup školy při řešení nedostatečný, je možné jednat v této náležitosti se zřizovatelem školy nebo podat podnět České školní inspekci, školskému ombudsmanovi, ombudsmanovi nebo na příslušné státní zastupitelství.

Stížnost nebo oznámení je možné adresovat příslušnému inspektorátu ČŠI i na ústředí, tzn. na adresu: Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, resp. Na adresu posta@csi.cr.cz. Současně je možné stížnost podávat školskému ombudsmanovi (ombudsman@msmt.cz), veřejnému ochránci práv (podatelna@ochrance.cz) a na příslušné státní zastupitelství.

Společný postup řešení při výskytu šikany ve škole (krizový plán)

Proškolený pracovník, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu. V případě, že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, proškolený pracovník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ šikanování. Pokročilá a komplikovaná stadia šikany škola řeší ve spolupráci s externími odborníky, zejména z PPP (pedagogicko-psychologická poradna) a SVP (středisko výchovné péče).

První pomoc při počáteční šikaně (Kolář, 2011)

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;

3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a. rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b. rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
 - a. metoda usmíření;
 - b. metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovní komise s agresorem a jeho rodiči);
8. třídnická hodina:
 - a. efekt metody usmíření;
 - b. oznámení a potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. třídní schůzka;
11. práce s celou třídou.

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku - bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování **opatření**

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy);
- realizace individuálního výchovného plánu agresora;
- snížení známky z chování;
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu;

Dále pracovat s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce, školního psychologa, školního speciálního pedagoga nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány zejména:

- v resortu školství - s PPP, SVP, speciálně pedagogickými centry;
- v resortu zdravotnictví - s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie;
- v resortu sociální péče - s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence.

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy nebo školského zařízení oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Ředitel školy oznámí orgánu sociálně-právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;

- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout,
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo);
- dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;

- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (např. opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Krizový plán

Je dokument, ve kterém je přesný návod postupu při řešení krizových situací ve škole.

Vychází z těchto dokumentů:

Zákony

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích, v platném znění

Zákon č. 379/2015 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami

Vyhlášky

Vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění

Vyhláška 73/2005 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění

Strategie

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 - 2018

Metodické pokyny Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Upozornění

- konzumace alkoholu a návykových látek není protiprávní
- je vhodné znát oznamovací povinnost
- provádět šetření má v kompetenci pouze policie
- role školy je pouze preventivní a poradenská

Prevence je školou zajišťována celoročně podle „Minimálního preventivního programu školy“

S MPP jsou seznamováni žáci i rodiče a je pravidelně každý rok vyhodnocován.

Zjistí-li škola, že se v oblasti sociálně patologických jevů objeví nějaký přestupek či dokonce trestný čin, řeší jej podle níže uvedených postupů

Výskyt tabákových výrobků

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit.

Prostory školy je třeba označit viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření (platí pro vnitřní i vnější prostory).

Školním řádem je nutné kouření v prostorách školy zakázat a stanovit sankce za porušování tohoto zákazu.

Postup při konzumaci tabákových výrobků ve škole

Je-li žák ve škole přistižen při konzumaci tabákových výrobků, je nutné mu v další konzumaci zabránit. Tabákový výrobek je nutné žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: -o události sepiše stručný zápis s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí metodik prevence do své agendy. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka (ústně a nejlépe i písemně).

V závažných případech (zejména s ohledem na věk a chování žáka) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola si může od orgánů sociálně- právní ochrany vyžádat pomoc.

Z konzumace tabákových výrobků je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

Výskyt alkoholu

Prodej alkoholu osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Školním řádem škola stanoví zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování a na všech akcích školou pořádaných. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Postup při konzumaci alkoholu ve škole

Je-li žák ve škole či na školní akci přistižen při konzumaci alkoholu, je nutné mu v další konzumaci zabránit. Alkohol je třeba žákovi zabavit a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci. Pokud akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy). O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola si může od orgánů sociálně-právní ochrany obce vyžádat pomoc.

Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák výuky schopen. (ústně a nejlépe i písemně)

Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte § 10 odst. 4 písmeno g) zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. V případě uživatelského zájmu nebo nezájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnosti odborné pomoci při řešení takové situace. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo nezletilého žáka či studenta s orientačním testováním. Je-li výsledek pozitivní, postupuje podle těchto pokynů. O události sepíše záznam s vyjádřením žáka.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Postup při nálezů alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.

Zpracují stručný zápis o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u nějakého žáka alkohol, postupují takto:

Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí vedení školy.

O nálezů sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen. Datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal) V případě, že podepsání odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do agendy.

O nálezů vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte obce. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen žák, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Výskyt omamných 6*a psychotropních látek (OPL)

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo (§ 187, §187a, §188 a §188a zákona č. 140/1961 Sb. trestní zákon.) Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školním řádem škola stanoví zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí (§167 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona) sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Postup při konzumaci OPL ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nebezpečí. V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy). O události sepíše stručný záznam s

vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

V případě, že žák není schopen dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola si může od orgánů sociálně-právní ochrany obce vyžádat pomoc. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně - právní ochrany dítěte na obci s rozšířenou působností místa bydliště dítěte. V případě uživatelského zájmu nebo nezájmu jeho zákonných zástupců poskytne škola potřebné informace o možnosti odborné pomoci při řešení takové situace.

Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušení školního řádu. Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovní provést orientační test na přítomnost OPL), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo nezletilého žáka či studenta s orientačním testováním. Je-li výsledek pozitivní, postupuje podle těchto pokynů. O události sepíše záznam s vyjádřením žáka.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Postup při distribuci OPL ve škole

Distribuce OPL je naší republikou považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření za spáchání trestného činu. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže. Postup při nálezů OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury. O nálezů ihned uvědomí vedení školy. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, nadepíše datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem, a uschovají ji do školního trezoru. O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajistí podezřelé látky.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u nějakého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury. O nálezů ihned uvědomí vedení školy. O nálezů sepiše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsání odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do agendy. O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka. V případě, že látka je nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným způsobem, přivolanému lékaři. Můžete usnadnit léčbu. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR. Podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen žák, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka. Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie

ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku věcí.

Krádeže

Nejčastější forma protiprávního jednání ve škole je krádež (nejčastěji mobilních telefonů) a vandalismus.

Prevence proti krádežím.

Krádeže jsou protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tato skutečnost hlášena orgánům činným v trestním řízení nebo doporučí poškozenému, aby se na tyto orgány obrátil. Upozorní žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola ve školním řádu zdůrazňuje, že cenné věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním, nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit. Ředitelka školy může určit způsob zajištění těchto předmětů na určitém místě. (ani pak není škola zproštěna odpovědnosti za vzniklou škodu podle občanského zákoníku §433 a 434 zákon 40/ 1964 Sb. občanského zákoníku ve znění předpisů §1 nařízení vlády č. 258/1995 Sb.).

Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Postup při vyšetřování krádeží

O události pořídí záznam na základě výpovědi poškozeného.

Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místním nebo obvodním oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany, byl-li pachatel mladší 18 let, a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Vandalismus

Prevence proti vandalismu

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

Postup při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody. V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, kterou může škola požadovat soudní cestou.

Šikanování

Je to chápáno jako nemocné chování, jsou porušovány školní nebo právní normy a jde o těžkou poruchu vztahů ve skupině, diferenciaci žáků ve třídě na silné a slabé (agresor a oběť).

Šikanování jsou všechny způsoby chování, které děti jako šikanování prožívají.

Postup při odhalování šikany

Důvodem vyšetřování: informace od rodičů, náhlé provalení, reakce oběti.

Taktika vyšetřování:

Vyšetřování je třeba zorganizovat tak, aby nebylo možné zjistit, co kdo řekl.

- rozhovory s informátory a oběťmi
- nalezení vhodných svědků
- individuální a konfrontační (opatrně) pohovory se svědky
- OCHRANA OBĚTI, ZÁSADNĚ NEKONFRONTOVAT AGRESORY A OBĚTI
- rozhovory případné konfrontace s agresory
- zapsat důkazní materiál
- VYŠETŘOVÁNÍ POKROČILÝCH STÁDIÍ VYŽADUJE POMOC POLICIE

Kyberšikana

Definice není zatím zcela ustálená. Cílem kyberšikany je někomu ublížit nebo ho zesměšnit za použití elektronických prostředků. Je to úmyslné, nepřátelské chování, které se obvykle opakuje. Jednotlivec nebo skupina útočníků ubližuje takovým způsobem, že se oběť nemůže účinně bránit.

Postup při odhalování kyberšikany

Důvodem vyšetřování: informace od rodičů, náhlé provalení, reakce oběti. Taktika vyšetřování je téměř shodná s taktikou vyšetřování jakékoli šikany.

Vyšetřování by mělo být zorganizované tak, aby nebylo možno zjistit, co kdo řekl

Rozhovory s informátory a oběťmi

Ochrana oběti (dlouhodobý proces), rozhovor s obětí (pouze jednou, ale velmi dobře promyšlený a připravený)

Nalezení vhodných svědků (informátor - vždy ten nezúčastněný)

Individuální rozhovory se svědky, kladení vhodných otázek

Práce s agresorem - zaujmutí stanoviska, možnost vyjádření agresora

Výchovná komise (rozhovor s rodiči agresora)

Rozhovor s rodiči oběti (ten odpadá, přijdou-li kyberšikanu oznámit rodiče oběti)

Práce s celým třídním kolektivem, rozhovor s ním

Zajištění důkazního materiálu, zápis (viz. Metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j.: 21 149/2016)

Miroslava Svobodová
ředitelka školy